

m

Hela
världen
i ett

*wikipedia-
skåp*

nationalmuseum

Innehåll

- 3 Kort om studiematerialet
Kopplingar till läroplanen

- 4 *Titta tillsammans!*
Ett kabinettskåp

- 5 *Nyfiken på att veta mer om...*
Dåtidens kabinettskåp

Kabinettskåpet på bilden

Vad som kunde gömma sig
i ett kabinettskåp

- 7 *Klassrumsfix*
Gör ett eget samlarskåp

Hela världen i ett wikipedia-skåp!

Upptäck Nationalmuseum i klassrummet, del 2
Lärohandledning för åk 0–6 till film
Nationalmuseum för barn

Tips och kontakt

På nationalmuseum.se/skola kan du ladda ner en PowerPoint-presentation med alla bilder.
Har du frågor eller synpunkter på materialet skicka gärna ett mejl till skola@nationalmuseum.se
Materialet gavs ut 2021. Det är sammanställt av Helena Sjärdin Landon och Ulla-Maj Saarinen.

Kort om studiematerialet

I den andra filmen om Nationalmuseum berättar Nassim bland annat om dåtidens samlarskåp, *kabinettskåpen*, som var som adventskalendrar med överraskningar bakom varje lucka och låda. Samtidigt var de nästan som uppslagsverk där man kunde lära sig och få kunskap om världen – som ett wikipedia-skåp med saker som man kunde titta och ta på.

Här finns ett kabinettskåp för er att titta närmare på. Vi har också valt ut exempel på olika föremål som kunde finnas i ett sådant skåp som ni kan undersöka tillsammans i klassrummet. Blir ni sugna på att jobba vidare i samma tema? Ta en titt på klassrumsfixet *Gör ditt eget samlarskåp* som ni hittar i slutet av denna lärarhandledning.

Kopplingar till läroplanen

Vi tror på konsten som kunskapsväg. Lärarhandledningen *Hela världen i ett wikipedia-skåp!* har utformats med grundskolans och grundsärskolans läroplaner i åtanke.

I läroplanen för grundskolan och grundsärskolan årskurs 0–6 står det bland annat att varje elev ska få möjlighet att utveckla sina möjligheter att kommunicera genom att samtala, läsa och skriva och att skapande och undersökande arbete samt lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt uppmuntra dem till att pröva idéer och lösa problem.

Genom ett historiskt perspektiv ska eleverna ges möjligheten att utveckla en förståelse för samtiden och en beredskap inför framtiden, samt utveckla sin förmåga till dynamiskt tänkande.

I den här lärarhandledningen uppmärksammas såväl de intellektuella och de praktiska som det sinnliga och estetiska aspekterna av lärandet. Dess tematik kan kopplas bland annat till skolämnen svenska, bild, historia och samhällskunskap.

Titta tillsammans!

Ett kabinettskåp

Hur ser det ut när man öppnar skåpsluckorna i ett kabinettskåp? Zooma in, spana på detaljer och titta tillsammans i klassrummet. Kanske hittar ni en dold låda eller fantiserar om var ett hemligt lönnfack skulle kunna finnas någonstans?

Förslag på titta-noga-frågor

Vad ser du på bilden?

Vad kan skåpet vara gjort av?

Vad ser du för slags mönster, former, figurer, färger?

Hur många lådor kan du hitta?

Titta mitt i skåpet, där två mindre luckor är öppna. Vad ser du där?

Vad tror du det kunde finnas för saker i ett sådant här skåp?

Om man hade ett samlarskåp i dag, vad skulle det kunna vara fyllt av för slags saker?

Nyfiken på att veta mer om...

Dåtidens kabinettskåp

Kabinettskåpet var kanske 1600-talets lyxigaste statuspryl bland kungligheter och andra som hade råd att skaffa sig ett sådant praktfullt skåp. Kabinettskåpet var något att visa upp, imponera med och visa på att man var en kunnig person med stor koll på omvärlden.

Man samlade och fyllde sina skåp med allehanda kuriosa och exotiska föremål, som man sedan sorterade och delade in i olika kategorier:

Naturalia – föremål från naturen, gärna från fjärran länder, såsom strutsägg, kokosnötter eller nautilussnäckor.

Artificialia – konstföremål gjorda av människan.

Scientifica – vetenskapliga och mekaniska föremål.

Det samlades också på *fornfynd* och andra märkvärdiga ting som *enhörningshorn* eller *drakblod*. Skåpen hade mängder med lådor, luckor och ibland lönnfack, och de var som ett slags mikrokosmos eller ett mini-museum där hela världen fick plats. Kabinettskåpen är ursprunget till de museer vi har idag.

Kabinettskåpet på bilden

Just det här skåpet tillverkades i Paris på 1600-talet och är tillverkat av en rad olika dyrbara material, bland annat det då eftertraktade svarta träslaget ebenholts. Ebenholts är ett mycket hårt och svårjobbat träslag som växer i tropiska områden. Det är faktiskt så hårt och tungt att det inte flyter om man lägger det i vatten.

Tittar man på nära håll på till exempel skåpets ben så kan man se att de är dekorerade med vinrankor, fåglar, sniglar och trollsländor. Mitt i skåpet bakom två mindre skåpsluckor finns det ett litet spegelrum med pelare, som en balsal i miniatyr.

Mitt i spegelrummet på en liten vägg är det målat en *trompe l'oeil*, "lura ögat-målning", som gör att det känns som om rummet fortsätter längre in. Det är spännande att fundera på vad som kunde gömma sig i alla dessa små lådor och dolda fack som finns inuti ett sånt här skåp.

Vad som kunde gömma sig i ett kabinettskåp

Undrar ni vilka saker som kunde finnas i ett kabinettskåp från 1600-talet, förutom den lilla döskallen, strutsäggspokalen och den mystiske pärlmomannen som syns i filmen? Här finns det några fler exempel på förunderliga föremål.

Va!! Nautilusnäck, kokosnöt och sköldpaddskal

Vad är de här föremålen gjorda av egentligen? Och var kom materialen ifrån? Ofta var föremålen gjorda av exotiska och exklusiva material som hämtades runt om i världen. Föremålen och materialen berättar om 1600-talets färdvägar och handel med fjärran länder.

Elfenben är ett material som görs av tandben från vissa däggdjur, främst är det betar från elefanter som använts men också tandben från andra djur som narval, valross och flodhäst. Tidigare har fossilt elfenben från mammutar använts. Elfenben är hårt men samtidigt något elastiskt och kan därför snidas och poleras. Elfenben har hämtats från Afrika och Indien. Idag är handel med elfenben förbjudet på grund av att elefanten är en utrotningshotad art.

Nautilusnäck är skal av nautilusbläckfisk och den ingår i familjen pärlbåtar som omfattar knappt ett halvt dussin arter. De lever i Stilla havet och Indiska oceanen.

Sköldpadd är hornsiktet av skalet på en del sköldpaddarter, främst äkta karettsköldpadda, en slags havssköldpadda. Sköldpadd är gul till gulröd med mörkare fläckar i färgen. Den kan under värme pressas till plana skivor eller smältas samman till större blad. Havssköldpaddor lever i Västindien och Sydamerika. Idag är handel med sköldpadd förbjudet.

Strutsägg är strutsfågels ägg. Strutsar lever idag i Afrika. Tidigare levde en nu utdöd ras på Arabiska halvön och i Mellanöstern.

Bärnsten är fossiliserad kåda och kommer från 30–50 miljoner år gamla träd av släktet *pinus* eller *araucaria*. Den kan hittas runt södra östersjön, men även på andra platser runt om i världen.

Bergskristall är en färglös, helt genomskinlig och klar variant av mineralet kvart. Namnet kommer från grekiskans *krystallos* som betyder is. Det är för att man trodde att bergskristall var is eftersom man fann dem i Alperna på hög höjd. Alperna var främsta fyndsområdet fram till 1800-talet.

Klassrumsfix

Gör ett eget samlarskåp

Många samlar på olika saker. En del samlar på Pokémonfigurer, snäckor eller äggkoppar. En del samlar på saker från en viss tid. Men hur visar eller förvarar man sin samling?

Inspireras av dåtidens kabinettskåp och gör ett nutida samlarskåp som visar vår förunderliga värld! Hur skulle det se ut och vad skulle det innehålla? Bygg av olika skokartonger som ni limmar ihop, målar, pyntar och dekorerar till ett alldeles makalöst häftigt samlarskåp.

Börja samla prylar som är roliga, spännande, konstiga eller typiska för idag: glasspapper, äggdelare, mynt, snäckor, en eltandborste med mera.

Fyll skåpet med allehanda ting. Sortera och dela in sakerna i olika kategorier på 1600-talets vis: naturalier, artificialia och scientifica eller hitta på helt egna kategorier. Tänk om någon i framtiden kommer att hitta just ert skåp och förundrat titta på alla saker – vad skulle er samling berätta om vår tid?

Det här behöver ni

- Skokartonger och papplådor.
- Lim och tejp.
- Färg och penslar.
- Pärlor, glanspapper, glitter, fjärdar eller annat som gör ert skåp magiskt fint.

Gör så här

Börja med att måla de olika lådorna på insidan. Limma eller tejpa ihop de olika skokartongerna eller lådorna så att de blir till ett litet skåp. Kanske har ni lådor i olika storlekar? Då gäller det att få till det så att de går att fästa med varandra. Måla skåpet runt om på utsidan. Dekorera och pynta skåpet så att det blir mäktigt imponerande. Här sätter bara fantasin gränser. Fyll skåpet med olika saker som ni tar med hemifrån, hittar i naturen, på skolgården eller i skolan.

Tips

Vi på Nationalmuseum är jättenyfikna på att få se ert samlarskåp. Fota gärna av det och berätta vad ni fyllt det med, vilken skola och årskurs ni är och skicka till skola@nationalmuseum.se